

**34 110 Verslag van een werkbezoek van de Voorzitters van de Eerste en van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal aan Zweden**

Nr. 2 Verslag van een werkbezoek
Vastgesteld 4 juni 2025

Inleiding

De Voorzitters van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben op 13 en 14 februari 2025 een werkbezoek gebracht aan Stockholm, Zweden. Het betrof een bezoek op uitnodiging van de Voorzitter van het Zweedse Parlement en stond in het teken van het versterken van de interparlementaire banden.

Het werkbezoek vond plaats in de week na de schietpartij in Örebro. De Voorzitters hebben aan alle gesprekspartners hun condoleances overgebracht.

In de voorbereiding op en tijdens het bezoek werden de Voorzitters op uitstekende wijze ondersteund en begeleid door de Nederlandse ambassadeur in Zweden, Joost Reintjes, en zijn team. De Voorzitters zijn hen zeer erkentelijk voor de ondersteuning, waarmee zij dit bezoek mogelijk hebben gemaakt. De Voorzitters brengen hierbij verslag uit van het werkbezoek.

Programma

Het bezoek begon op donderdagochtend 13 februari met een briefing door de Nederlandse ambassadeur en zijn team. De delegatie is geïnformeerd over de politieke situatie in Zweden, de interne en externe veiligheidssituatie, de Zweedse innovatie industrie en de Nederlands-Zweedse handelsrelatie.

Tijdens de lunch vond een ontmoeting plaats met leden van de commissie Industrie en Handel van het Zweedse parlement. Daar is gesproken over de langdurige diplomatieke relatie tussen Zweden en Nederland (sinds 1614), de handelsrelatie tussen beide landen, maar ook de trans-Atlantische handel, het concurrentievermogen van de EU en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Ook werd door de Zweedse commissievoorzitter gerefereerd aan het waardevolle bezoek aan de commissie K&GG van de Tweede Kamer in september 2024. Tijdens het gesprek werd stilgestaan bij de München-conferentie die de volgende dag zou plaatsvinden en in het teken stond van de positie van de EU in de huidige geopolitieke context.

Onderdeel worden van de EU was destijds een grote verandering voor Zweden. De blik op het oosten veranderde naar het westen en het lidmaatschap van de NAVO was een natuurlijke vervolgstap. Het lidmaatschap van de euro is weer in discussie, maar er ontbreekt voldoende steun.

Zweden kent een hoge jeugdwerkloosheid (25%) en er wordt een hoge belasting geheven. Daar tegenover staat wel een sociaal vangnet met kinderopvang, school en naschoolse opvang. Daarom is Zweden een aantrekkelijk land om in te wonen. Er werd gesproken over de verkoop van Volvo (via Ford) aan China. Das was destijds een

noodgreep. Nu wordt meer aandacht besteed aan mogelijke Chinese infiltratie, die zich ook op lokaal niveau en in het onderwijs manifesteert.

Aansluitend gingen de Voorzitters op audiëntie bij de Zweedse Koning.

Daarna was er een gesprek met ambtenaren van de beveiligingsdienst in aanwezigheid van de secretaris-generaal van het Zweedse Parlement. Er werd gesproken over (de toename van) demonstraties en ordeverstoringen en de oefeningen die daarvoor in het Parlement worden gehouden. Ook werd gesproken over de renovatie van het Zweedse parlamentsgebouw, die in delen plaatsvindt waarbij het gebouw in gebruik blijft.

Vervolgens vond een gesprek plaats met leden van de commissie constitutionele zaken, in aanwezigheid van de Zweedse Parlementsvoorzitter. Deze commissie vervult een belangrijke rol sinds de oorspronkelijk twee kamers van het Zweedse parlement zijn gefuseerd tot een Eenkamerparlement. De commissie vervult een ombudsfunctie en behandelt mogelijke wijzigingen van de Grondwet. Zij rapporteert daarover aan de Kamer. Voorgenomen nieuwe wetgeving wordt door een comité voorbereid voordat het naar het parlement wordt gestuurd. In Zweden mag elke rechter toetsen aan de Grondwet. Hier wordt overigens terughoudend mee omgegaan. Dit systeem functioneert prima en daarom is er geen behoefte aan een constitutioneel hof.

Ook de veranderde rol van de Zweedse Koning is besproken. De Koning medeondertekent geen wetgeving meer en vervult enkel nog een ceremoniële rol. Desalniettemin vervullen de Koning en zijn familie een belangrijke rol in internationale relaties en zijn zij onderdeel van de geschiedenis van Zweden.

Er is ook gesproken over het toepassen van subsidiariteitstoetsen op Europese wetgeving. Zweden maakt daar regelmatig gebruik van en de Zweedse Parlementsvoorzitter riep op daar in de andere lidstaten ook meer gebruik van te maken.

Tijdens het diner werd gesproken met leden van de commissies Defensie en van Buitenlandse Zaken. Er werd gesproken over de geopolitieke ontwikkelingen, de toetreding van Zweden tot de NAVO, de interne en externe veiligheid, defensie-uitgaven en de steun aan Oekraïne. Ook werd de vraag gesteld hoe de EU beter kan worden uitgerust tegen beïnvloeding van China, Rusland en Iran en welke gevolgen dit heeft voor de interne en externe veiligheid. Toegelicht wordt dat de defensieuitgaven van Zweden zijn verdubbeld en er nog meer onderweg is. Er wordt stilgestaan bij de toekomst van de NAVO indien de VS daaruit vertrekt en de rol van de EU. Vertrouwen in de instituties en leiderschap zijn hier belangrijke onderdelen.

Op vrijdagochtend bracht de delegatie een bezoek aan de voorzitter van de Raad van Stockholm. Er werd gesproken over duurzaamheid en verduurzaming van woningen, watermanagement en het systeem van belasting/bekostiging op lokaal niveau. Ook werd besproken hoe de Zweedse bevolking wordt voorbereid op het uitbreken van oorlog, zowel op gebied van defensie als psychologisch.

Ten slotte bracht de delegatie een bezoek aan International IDEA waar zij een toelichting kreeg op het werk van deze intergouvernementele organisatie en de 'democracy tracker'. International IDEA ondersteunt duurzame democratie wereldwijd. Deze worden bijgehouden via een democratie-index en de 'democracy-tracker'. Daarin zijn indicatoren opgenomen die inzicht geven in de stand van de democratie in een land. Daarbij wordt gekeken naar het

verkiezingsproces, grondwet en rechtsstatelijkheid, politieke deelname en vertegenwoordiging, financiering van politieke partijen, klimaatveranderingen, gender en inclusie, conflicten en omgeving en digitalisering.

De Voorzitter van de Eerste Kamer,
Bruijn

De Griffier van de Eerste Kamer,
Nehmelman

De Voorzitter van de Tweede Kamer,
Martin Bosma

De Griffier van de Tweede Kamer,
Oskam